

SM-OOP.143.1.15.2018

INFORMACJA
dot. zmiany ustawy o strażach gminnych w zakresie
nowych regulacji dotyczących przeprowadzania kontroli osobistej.

Informuję, iż w dniu 21.12.2018 roku ogłoszona została ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw.

Zmiany wprowadzone niniejszą ustawą **weszły w życie z dniem 25.12.2018 r.**

Przedmiotowa nowelizacja **stanowi również zapowiedź do zmiany rozporządzenia Rady Ministrów** w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności w odniesieniu do zagadnienia kontroli osobistej i konieczności dostosowania tych regulacji do zmian jakie weszły w ustawie o strażach gminnych.

W dniu 14 grudnia 2017 r. ogłoszone zostało przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenie wydane na posiedzeniu niejawnym w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego przepisów regulujących przeszukiwanie osób, dokonywanie kontroli osobistej, kontroli podręcznych bagaży oraz przeszukiwanie pojazdów przez funkcjonariuszy publicznych.

Trybunał uznał, iż brak ustawowych pojęć „przeszukanie osoby” i „kontrola osobista” narusza konstytucyjne prawa i wolności człowieka w konsekwencji czego za niezgodne z konstytucją uznał dotychczasowe, zbyt ogólne regulacje, uprawniające funkcjonariuszy publicznych poszczególnych formacji do prowadzenia w ramach realizacji swych zadań ww. czynności.

Zgodnie z punktem 7 przywoływanego wyroku z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt K 17/14 **z dniem 23 czerwca 2019 roku utracić miały moc** art. 12 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 928, z późn. zm.) oraz art. 20 przedmiotowej ustawy, w zakresie w jakim przepisy te uprawniają strażników gminnych do dokonywania kontroli osobistej, nie określając granic tej kontroli oraz w zakresie, w jakim ustawa o strażach nie przewiduje sądowej kontroli zgodności z prawem dokonywania kontroli osobistej przez strażników. Powyższe miało również wpływ na treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności(Dz. U. z 2009 r., Nr 220, poz. 1722, z późn. zm.), który to akt określa przypadki dopuszczalności przeprowadzenia kontroli osobistej i podręcznych bagaży przez strażników.

Odpowiedzią na powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stała się zatem zmiana ustawy o strażach gminnych w zakresie dotyczącym dotychczasowych regulacji o kontroli osobistej.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych wprowadzono następujące zmiany **w art. 12:**

1) ust. 1 pkt 3a otrzymał brzmienie:

„3a) dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby w przypadku istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1 pkt 3 – na zasadach i w sposób określony w ust. 1c–1m;”

2) po pkt 3a dodano pkt 3b w brzmieniu:

„3b) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia;”

3) pkt 7 otrzymał brzmienie:

„7) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania czynności określonych w pkt 1–6;”

4) uchylony został ust. 1b, jednakże określona w nim regulacja dotycząca sporządzania protokołu została ujęta w dalszej części nowelizacji, tym samym zapis ten został zachowany.

5) dodano ust. 1c–1q szczegółowo regulujące zagadnienie kontroli osobistej w następującym brzmieniu:

„1c. Kontrola osobista polega na sprawdzeniu:

- 1) zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele;
- 2) zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 3) jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej.

1d. Sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1c, można dokonać wzrokowo lub manualnie.

1e. Strażnik dokonujący kontroli osobistej:

1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swoje stanowisko, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;

2) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;

3) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione lub stanowiących zagrożenie życia lub zdrowia lub przedmiotów mogących stanowić dowód rzeczowy lub podlegających przepadkowi oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, obuwia lub przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;

4) odbiera osobie kontrolowanej posiadaną broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmioty, których posiadanie jest zabronione, lub które stanowią zagrożenie życia lub zdrowia, lub przedmioty mogące stanowić dowód rzeczowy lub podlegające przepadkowi.

1f. Przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4, przekazuje się za potwierdzeniem odbioru właściwym podmiotom albo zwraca się osobie kontrolowanej.

1g. Kontroli osobistej dokonuje strażnik tej samej płci, co osoba kontrolowana, w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.

1h. W przypadku gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać strażnik płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 1g.

1i. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez strażnika, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

1j. Po zakończeniu kontroli osobistej strażnik poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 1l, oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej.

1k. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawę prawną i przyczynę jej podjęcia;
- 2) miejsce podjęcia czynności oraz datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania lub pobytu osoby kontrolowanej i osób uczestniczących w czynności;
- 4) rodzaj dokumentu, który stanowił podstawę do ustalenia tożsamości, a w przypadku gdy tożsamość osoby ustalono w inny sposób – dane pozwalające na ustalenie tożsamości osoby;
- 5) stanowisko, imię i nazwisko strażnika dokonującego czynności;
- 6) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
- 7) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 8) pouczenie osoby kontrolowanej o jej prawach;
- 9) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności. Dziennik Ustaw – 13 – Poz. 2399

1l. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerw-ca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987 i 2399).

1m. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej, sąd zawiadamia o tym prokuratora i komendanta straży, w której zatrudniony jest strażnik, który dokonał kontroli osobistej.

1n. W przypadku gdy w toku kontroli osobistej nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w ust. 1e pkt 4, lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w notatniku służbowym lub w notatce służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także informację o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 1j.

1o. Sprawdzenie prewencyjne osób doprowadzanych, o którym mowa w ust. 1 pkt 3b, polega na manualnym

sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych.

1p. W toku wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1o, strażnik może, w uzasadnionych przypadkach, przeprowadzić badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. Warunki oraz sposób przeprowadzania badań, o których mowa w zdaniu pierwszym, określają przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 i 2244).

1q. W przypadku gdy w stosunku do osób doprowadzanych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, zachodzi uzasadnione podejrzenie że posiadają przy sobie niebezpieczne przedmioty dla życia lub zdrowia ludzkiego, dokonuje się kontroli osobistej na zasadach i w sposób określony w ust. 1c–1n.”,

d) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 3b, 8 i 9, uwzględniając potrzebę zapewnienia skuteczności podejmowanych przez strażnika czynności, a także potrzebę respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.”; - przedmiotowy punkt oznacza, iż należy się spodziewać również zmiany rozporządzenia w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników niektórych czynności na co ustawodawca ma 12 m-cy od wejścia w życie niniejszej nowelizacji.

6) Ponadto do przedmiotowych zmian dostosowano również art. 20 ustawy, który otrzymał brzmienie :

„Art. 20. Na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–3 i 4–9 oraz art. 14, przysługuje zażalenie do prokuratora.”.

Bardzo proszę o zapoznanie z niniejszą informacją podległych strażników i zwrócenia im uwagi na nowe regulacje zwłaszcza w zakresie dotyczącym możliwości zażalenia do sądu na czynności związane z kontrolą osobistą.

**Kierownik
Referatu Prawnego
Lucyna Cofór**